

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnštvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 30.

V Mariboru, dne 26. julija 1900.

Tečaj XXXIV.

Naša gospodarska izomika.

Pri političnem shodu dne 24. junija 1900 v Žalcu zbrani davkoplačevalci so stavili med drugimi tudi resolucijo, da zahtevajo za Spodnje Štajarsko vsaj jedno kmetijsko šolo, jedno meščansko šolo in jedno državno obrtno šolo s slovensko-nemškim učnim jezikom. Da so te imenovane šole potrebne, ne bo menda nihče tajil, saj dosedaj nimamo spodnještajarski Slovenci nobene od imenovanh šol, in nam je vsled tega zabranjeno izobraževati svojo mladino na domačih tleh z domačim učnim jezikom. Ni naroda na širni avstrijski zemlji, kateri bi ne imel vsaj ene ali druge srednje šole s svojim lastnim učnim jezikom, le mi Slovenci smo obsojeni, ali žrtvovati velike svote denarja, da se izobrazijo naša deca na tujih daljnih šolah, ali pa da ostanemo nevedni. Ker pa imamo Slovenci po državnih postavah neovrgljivo pravico, da se izobražujemo v svojem jeziku na domači zemlji, zato moramo zahtevati, da se nam dajo potrebni zavodi. Mi ne vsilujemo svojim sosedom zavodov s slovenskim učnim jezikom, kar bi njim sicer prav nič ne škodovalo, a za našo deco hočemo imeti vse izobraževalne zavode, kateri so potrebni, da napredujemo v splošni izomiki in v splošnem blagostanju.

Da pa imamo mi spodnještajarski Slovenci tudi popolno pravico take izobraževalne zavode tirjati, to hočemo tukaj s številkami dokazati. Hočemo črno na belem dokazati, koliko plačujemo mi spodnještajarski Slovenci v deželno blagajno, da bode ljudstvo uvidelo, kaka krivica da se nam godi, in bo vse spodnje-

štajarsko ljudstvo, katero se misli pošteno, narodno in nesebično, zahtevalo vselej in povsod ob vsaki priliki, da se nam dajo vse one potrebne šole, katere moramo imeti, da v njih svojo deco izobrazimo, kakor storé to naši sosedje.

Cela Štajarska meri 1.281.235 hektarov površja. Od tega spada na Spodnji Štajar, kjer prebivajo Slovenci, 617.680 hektarov. Od enega hektara zemljišča se plačuje poprečno na zemljiščnem, hišno-razrednem in hišno-najemniškem davku 8 K. Po tem računu plačamo Slovenci od 10.707.364 K predpisanega naravnega davka na Štajarskem po 40% deželnih doklad 1.895.616 K. Na Štajarskem je 36.764 obrtnih podjetij; od teh spada na Spodnje Štajarsko 12.970, od enega obrta se plača poprečno 18 K naravnega davka na leto; to znaša na Spodnjem Štajarskem 233.460 K, kar dá deželnih doklad po 46%: 106.391 K. Užitninskega davka pride na Spodnji Štajar 480.000 K. Slovenci na Spodnjem Štajarskem plačujemo torej v deželno blagajno na raznih dokladah okroglo 2.480.000 K na leto. Kaj ne, dragi čitatelj, to je lepa svota, in kaj pa dobimo mi za ta naš denar od dežele Štajarske? Z lahko vestjo smemo reči, da bore malo, kar ni veliko več, kakor nič.

V letu 1899 je potrebovala deželna blagajna za vse svoje potrebe 16.203.544 K. Ker pa dežela sama nima dovolj dohodkov, potreba je bilo naložiti na zemljiščni in hišno-razredni davek 40%, na obrtni davek 46%, in na užitnino 10% deželnih doklad, kar je

dalo v celi deželi 7.447.792 K; in k tej svoti smo Spodnje Štajerci, torej Slovenci, doplačali 2.480.000 K ali pa 34% vseh doklad. Od te ogromne svote deželnih doklad, katere plačujemo Slovenci vsako leto v deželno blagajno štajarsko, se porabi vsako leto, ali se je vsaj porabilo v letu 1899, in se mora od doklad pridejati:

		Sp. Štajar prispeva
za deželni zastop	40.020 K	13.606 K
> deželno opravo	505.768 K	171.961 K
> redarstvo	388.020 K	131.926 K
> zemljedelstvo	726.714 K	240.080 K
> izobraževanje	2.589.220 K	880.334 K
> dobrodel. zav.	2.038.960 K	682.212 K
> priprago	22.520 K	7.656 K
> obr. od dolgov	403.666 K	137.040 K
> pokojn. zaklad	239.204 K	81.329 K
> rajfajzn. posojil.	6000 K	2.040 K
> slučajnosti	9.940 K	3.379 K

Spodnji Štajar prispeva torej k raznovrstnim potrebam v deželno blagajno okroglo 2.800.000 K, in med tem prispeva za meščanske šole 31.130 K, a nima niti jedne. Za gosp. kmetijske šole prispeva 20.816 K, a nima nobene; za obrtne šole 11.258 K, a nima nobene. Spodnještajarski Slovenci plačujemo v deželno blagajno samo za te imenovane šole 63.200 K, toda niti jednega zavoda ni, kjer bi se mogla naša deca v domačem jeziku izobraževati. Mar ni to v nebo vpijoča krivica? Je mar to ednakopravnost? Kje na svetu še je narod, da bi mogel v primeri s štajarskimi Slovenci plačevati take ogromne svote vsako leto zaman brez najmanjše koristi?

Listek.

Bojna pravica.

Bilo je po bitki pri Sv. Luciji 6. maja 1848. Hudo so se bojevali, kakor Piemontezki tako tudi Avstrijci, da bi si pridobili zmago; našim hrabrim vojakom je bila sreča mila.

Tisoče mrtvih in ranjenih pokrivalo je bojno polje. Noč je prišla in razprostrla svoje črne peruti čez zemljo.

Tiho jaham pred svojim oddelkom proti vasi, ki bi nam naj dala za nočjo prenočišča. Bojnih pesmi ni bilo slišati, kakor navadno, drugače veseli vojaki bili so danes tihi, vse si je želelo počitka.

Končno pridemo v vas. Ležala je na malem hribečku, v ozadju z malim gozdom obdana.

Stanovalci pri našem prihodu niso kazali nobenega veselja.

Iz previdnosti sem poslal v vsako hišo 3—4 vojake, ker tem Pijemontezom naj bi hudir verjel in zaupal.

Jaz sam s svojima služabnikoma se vstanovim v malem gradu, ki se je ponosno vzdigal na sredi vasi čez druge hiše; tudi

20 mož s svojimi konji so dobili v grajskih hlevih dovolj prostora. Zapovedal sem preiskati vsa poslopja in ko nismo našli nič nevarnega, šel sem v vas, kjer sem še razdelil nekatera povelja za jutranji dan.

Ko se povrnem, bilo je vse tiho, vojaki so preskrbeli konje in počivali poleg njih.

Nato grem proti nekim vratom in jih odprem. Mlad gospod — bil je oskrbnik grada — stopi skozi razsvitljen hodnik proti meni, me pozdravi in odvede v neko dvorano, kjer je sedel postaren gospod, bil je grof, posestnik grada. Ko vstopim, pride mi nekoliko korakov nasproti in reče hladno: »Gospod, imenujem Vas v svoji hiši dobrodošlega«.

Kakor sem se pač najbolj znal v laščini izraziti, omiloval sem ga, da ga moram nadlegovati, pa to je posledica vojske... Potem ga prosim za sobo, kjer bi naj prenočil; odvede me sam v lepo opravljeno sobo, in ko mu razodenem, da bodeta z menoj tudi dva služabnika spala, mu je komaj vidno zatemnel obraz, rekel pa ni ničesar. Služabnika se ležeta in takoj zaspita.

Grof me je prosil, naj bi se še z njim nekoliko pogovoril in čeravno sem bil truden, nisem mu odrekel in tako smo jaz, oskrbnik in grof še delj časa o raznem govorili.

V tem je prišla velika burja, dež je padal po šipah, da je kar žvenketalo.

»Da gospod grof« začel sem zopet »vojska je nesreča za ves narod in za vsakega. In velik je odgovor za te, ki so jo povzročili«.

»Za te ne, caro mio, tu se motite, pač pa za te, ki se tako slabotno vojskujejo na naši strani. Pa čakajte, mladi gospod, še je zadosti ljudi tu, ki niso nikdar tičali v vojaški suknji, in če ti za orožje zgrabijo, potem vam ne bo dobro slo«.

Te besede me razdražijo.

»Potem pa tudi nam naši meči ne bodo zjavili v nožnicah, in povem vam, znali si bomo zoper take tolovaje pomagati!« In vstanem in se poslovim ter odidem k zaželenemu počitku.

Ko hodim skozi dolg hodnik, zaslišim v neki pol odprti izbi prigušen govor. Vsega nisem mogel razumeti, pa toliko sem izprevidel iz vsega, da bode prišlo jutri precejšnje število italijanskih upornikov v vas.

Sedaj ni bilo časa pomisljati!

Napad se mora preprečiti, pa naj si bo kakorkoli. Pa moj oddelek je bil preslab. Hitro odidem v svojo izbo, iztrgam iz svojega dnevnika hitro list, napišem s kratkimi besedami, kar sem izvedel in pošljem svojega služabnika na najhitrejšem konju k nekemu svojih tovarišev, naj bi prišel s svojim oddelkom takoj na pomoč. In vležem v posteljo. Takoj sem zaspal. Nevem, kako dolgo je bilo, kar

